

[Økonomi- og budgetministeren.]

sådan planlægning sted — er det vel en konsekvens af det bestående styringssystem. Dette system er skabt i perioder, hvor det offentlige rolle i samfundsøkonomien var langt mindre, end tilfældet er i dag, og det har udviklet sig skridt for skridt uden forud lagte planer og retningslinjer. Jeg tænker herved såvel på opbygningen af den nuværende centraladministration som på samspillet mellem statslige og kommunale myndigheder.

Hertil kommer, at de styrende organer næppe i tilstrækkeligt omfang har interesseret sig for udgiftssiden. Det hænger nok sammen med en afgørende forskel mellem den private erhvervssektor og den offentlige sektor. For et privat foretagende er der en meget enkel og simpel målestok for dets indsats: kan de producerede varer og tjenester afsættes til priser, der dækker omkostninger, og herunder give en passende forrentning af den investerende kapital? Det vil sige, at det er prismekanismen, der i sidste instans er den bestemmende regulator. Noget tilsvarende har vi som bekendt ikke, når det drejer sig om det offentlige. Vi er vel alle enige om, at det offentlige ydelser på det sundhedsmæssige område, på undervisningsområdet og på det sociale område m. v. skal stilles ganske gratis til rådighed for befolkningen. Men det er, som om de politiske instanser hidtil kun i mindre grad har interesseret sig for sammenhængen mellem de beløb, der er blevet anvendt i den offentlige sektor, og fordelene i form af de resultater, der er kommet ud heraf. Det er også letforståeligt, for hvorledes skal man vurdere disse resultater i forhold til den anvendte ressourcemængde? Vi kan umiddelbart se, at der anvendes milliarder af kroner på sygehusvæsenet, men vore muligheder for at vurdere, hvad der kommer ud af disse milliardbeløb, er begrænsede.

Her er det, at standardovervejelserne kommer ind. Jeg går ud fra, at diskussionen om standarden af de offentlige ydelser er udtryk for et ønske om at komme nærmere ind på disse sammenhænge imellem vore ydelser, og jeg er derfor glad for denne debat. Det drejer sig ikke blot om de områder, hvor staten og kommunerne i fællesskab tilvejebringer de pågældende offentlige ydelser, f. eks. daginstitutioner og plejehjem,

men også hvor der centralt fastsættes normer for den kommunale virksomhed.

Men det drejer sig også om de områder, der styres 100 pct. af staten som f. eks. den højere undervisning. Alle steder, hvor der anvendes offentlige midler, bør de ansvarlige nøje overveje, såvel om den mængde af ressourcer, der anvendes til de pågældende formål, står i et rimeligt forhold til det, man ønsker, som hvorvidt en forbedring på et særligt område må forventes at få virkninger på andre og beslægtede områder. Hvis der f. eks. sker en forbedring af standarden på de højere læreanstalter målt ved forholdet mellem antallet af studerende og antallet af lærere, er det næppe urealistisk at regne med, at der vil ske en afsmitning på mellemuddannelserne. Og så er det underordnet, om der er tale om statslige eller kommunale områder.

Regeringen lægger stor vægt på at få tilvejebragt et materiale, der kan danne grundlag for en vurdering af standarden af alle de offentlige ydelser, men man erkender også, at det er et vanskeligt og tidkrævende arbejde. Under de påbegyndte budgetforhandlinger vil vi søge at indkredse problemerne nærmere, således at der ved et samarbejde mellem budgetdepartementet og de enkelte departementer kan blive iværksat mere detaljerede undersøgelser. Der vil ikke blive tale om undersøgelser, der skal resultere i store rapporter og betænkninger. Det er for mig mere afgørende, at vægten i det løbende budgetarbejde i højere grad bliver lagt over på disse mere langsigtede problemer. Hermed skal naturligvis ikke være sagt, at vi vil svække den dagsaktuelle budgetkontrol — den kan ikke undværes.

Et vigtigt led i disse undersøgelser bliver det at få klarlagt, hvorledes fastsættelsen af standarden af de forskellige serviceydelser faktisk foregår. Der er selvfølgelig en del standarder, der er fastsat i lovgivningen, men det er ikke dem, der er af interesse i denne forbindelse. Der er også andre standardforbedringer, der umiddelbart er baseret på politiske beslutninger. De er også klare nok. Det, der er behov for, er en belysning af den kæde af standardforbedringer, som tilsyneladende blot er en afspejling af samfundets almindelige udviklingstendenser og derfor noget, vi alle